

Contract de finanțare nr. PD 81/2020, Cod proiect : PN-III-P1-1.1-PD-2019-0438
Denumirea proiectului: O revizuire a relațiilor diplomatice dintre Islam și Creștinătate: Capitulațiile ('*ahdname*) otomane acordate Franței și Angliei în secolele XVI-XVII
(Acronim: MusChriDiploRev)

Rezultate

Proiectul și-a propus să reevalueze relațiile diplomatice și comerciale ale Imperiului Otoman cu Franța și Anglia, din prisma documentelor cunoscute drept „capitulații” ('*ahdname* – „cărți de legământ”). În ciuda importanței acestor documente, similare unor tratate internaționale, ele au fost insuficient cercetate până în prezent, studiile apărute în ultimii ani folosindu-se în special de traduceri învechite.

Astfel, unul dintre cele mai importante aspecte ale acestui proiect a fost cercetarea capitulațiilor originale otomane pe cât mai mult posibil, precum și copii ale acestora, atunci când documentele originale s-au pierdut. Această abordare a fost implementată cu succes și în teza de doctorat, pe care am reușit să o public în limba engleză la o editură prestigioasă din străinătate în timpul derulării acestui proiect.

Într-un prim articol dedicat proiectului, am cercetat capitulațiile acordate Franței între 1604-1740 pentru clauze privitoare la bisericile catolice din Galata (un cartier al capitalei otomane). Pentru o imagine mai cuprinzătoare, am analizat astfel de documente acordate și altor state (capitulațiile engleze s-au dovedit a nu fi inclus niciodată clauze de natură religioasă). În final, am oferit transliterația integrală a unui document otoman până acum inedit, prin care Veneției îi era aprobată reconstrucția celei mai mari biserici catolice din Galata, Sf. Francisc, în 1670.

Un al doilea articol și-a propus să ofere o ediție critică (studiu introductiv, transliterație, traducere) a capitulației acordată de sultanul Ahmed I regelui Henri al IV-lea al Franței, în luna mai 1604. Deoarece originalul acestui document pare a fi astăzi pierdut, cea mai fidelă versiune este reprezentată de o copie legalizată, produsă în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, descoperită întâmplător în Arhivele Naționale din Paris, unde se afla în atelierul de restaurare fiind catalogată eronat drept un simplu firman (poruncă sultanală). Această versiune a fost comparată cu altele cunoscute până acum, dar mai puțin fidele, precum și cu două traduceri folosite des în studiile de specialitate. De asemenea, întrucât capitulația din 1604 s-a dovedit a cuprinde multe elemente ale capitulațiilor anterioare acordate Franței, au fost consultate și textele capitulațiilor din 1569, 1581 și 1597, oferind astfel o imagine de ansamblu asupra evoluției relațiilor diplomatice dintre Imperiul Otoman și Franța.

În ceea ce privește relațiile otomano-engleze, un obiectiv central al acestui proiect a fost stabilirea cu exactitate a unei cronologii. În ciuda numeroaselor studii apărute de-a lungul anilor pe această temă, nu se cunoștea cu exactitate în ce ani au fost acordate capitulații Angliei. Stagiile de cercetare efectuate la arhivele și bibliotecile din Istanbul și Londra în cadrul acestui proiect mi-au permis să clarific acest aspect găsind, totodată, și capitulații originale neaduse până acum în discuție în literatura de specialitate. Bogăția materialului arhivistic face posibilă pe viitor publicarea unui volum dedicat capitulațiilor date Angliei de către Imperiul Otoman, în stilul celor produse deja pentru Veneția și Polonia de către istorici de renume.

Rezultatele activității de cercetare au fost prezentate în cadrul a trei conferințe prestigioase internaționale, iar o prezentare generală a rezultatelor proiectului va avea loc în luna octombrie 2022, în cadrul conferințelor Institutului de Studii Sud-Est Europene.